Downloaded via the EU tax law app / web

SENTENZA TAL-QORTI TAL-?USTIZZJA (It-Tielet Awla)

12 ta’ Di?embru 2013 (*)

“Protezzjoni ?udizzjarja — Prin?ipju ta’ effettività — Prin?ipji ta’ ?ertezza legali u ta’ protezzjoni tal-aspettattivi le?ittimi — ?las lura ta’ ammonti m?allsa indebitament — Rimedji ?udizzjarji — Le?i?lazzjoni nazzjonali — Tnaqqis tat-terminu ta’ preskrizzjoni tar-rimedji ?udizzjarji applikabbli ming?ajr avvi? minn qabel u b’mod retroattiv”

Fil-Kaw?a C?362/12,

li g?andha b?ala su??ett talba g?al de?i?joni preliminari skont l-Artikolu 267 TFUE, imressqa mis-Supreme Court of the United Kingdom (ir-Renju Unit), permezz ta’ de?i?joni tal-25 ta’ Lulju 2012, li waslet fil-Qorti tal-?ustizzja fit-30 ta’ Lulju 2012, fil-pro?edura

Test Claimants in the Franked Investment Income Group Litigation

vs

Commissioners of Inland Revenue,

Commissioners for Her Majesty’s Revenue and Customs,

IL-QORTI TAL-?USTIZZJA (It-Tielet Awla),

komposta minn M. Ileši?, President tal-Awla, C. G. Fernlund (Relatur), A. Ó Caoimh, C. Toader u E. Jaraši?nas, Im?allfin,

Avukat ?enerali: M. Wathelet,

Re?istratur: L. Hewlett, Amministratur Prin?ipali,

wara li rat il-pro?edura bil-miktub u wara s-seduta tas-26 ta’ ?unju 2013,

wara li kkunsidrat l-osservazzjonijiet ippre?entati:

– g?at-Test Claimants in the Franked Investment Income Group Litigation, minn G. Aaronson, QC, assistit minn P. Freund u P. Farmer, barristers, inkarigati minn S. Whitehead, solicitor,

– g?all-Gvern tar-Renju Unit, minn H. Walker, b?ala a?ent, assistita minn D. Ewart, QC, u minn K. Bacon, barrister,

– g?all-Gvern Spanjol, minn A. Rubio González, b?ala a?ent,

– g?all-Kummissjoni Ewropea, minn R. Lyal u W. Mölls, b?ala a?enti,

wara li semg?et il-konklu?jonijiet tal-Avukat ?enerali, ippre?entati fis-seduta tal-5 ta’ Settembru 2013,

tag?ti l-pre?enti

Sentenza

1 It-talba g?al de?i?joni preliminari tikkon?erna l-interpretazzjoni tal-prin?ipji ta' effettività, ta' ?ertezza legali u ta' protezzjoni tal-aspettattivi le?ittimi.

2 Din it-talba tressqet fil-kuntest ta' kaw?a bejn it-Test Claimants in the Franked Investment Income Group Litigation (iktar 'il quddiem it-"Test Claimants") u l-Commissioners for Her Majesty's Revenue and Customs dwar ir-rimedji ?udizzjarji g?all-?las lura ta' ammonti m?allsa indebitament li huma disponibbli g?all-persuni taxxabbli fir-rigward ta' taxxi ddikjarati inkompatibbli mal-libertà ta' stabbiliment u mal-moviment libertu tal-kapital.

Il-kuntest ?uridiku

3 Fid-data tal-fatti fil-kaw?a prin?ipali, id-dritt Ingli? kien jipprevedi ?ew? rimedji ?udizzjarji bba?ati fuq il-"common law" fir-rigward tal-?las lura ta' taxxi fuq il-kumpanniji mi?bura bi ksur tad-dritt tal-Unjoni.

4 L-ewwel rimedju ?udizzjarju, rikonoxxut mill-House of Lords fis-sentenza tag?ha tal-20 ta' Lulju 1992, Woolwich Equitable Building Society vs Inland Revenue Commissioners ([1993] AC 70, iktar 'il quddiem ir-"rimedju Woolwich"), jikkostitwixxi kaw?a g?all-?las lura tat-taxxa mi?bura b'mod illegali.

5 Skont l-Artikolu 5 tal-Li?i tal-1980 dwar il-preskrizzjoni (Limitation Act 1980, iktar 'il quddiem il-"Li?i tal-1980"), it-terminu ta' preskrizzjoni g?al dan ir-rimedju huwa ta' sitt snin mill-fatt li jag?ti lok g?al dan ir-rimedju.

6 It-tieni rimedju ?udizzjarju, rikonoxxut fis-sentenza tal-House of Lords tad-29 ta' Ottubru 1998, Kleinwort Benson vs Lincoln City Council ([1999] 2 AC 349, iktar 'il quddiem ir-"rimedju Kleinwort Benson"), jippermetti r-rimbors tas-somom im?allsa b'konsegwenza ta' ?ball ta' li?i.

7 Skont l-Artikolu 32(1)(c) tal-Li?i tal-1980, it-terminu ta' preskrizzjoni g?al din it-tip ta' azzjoni huwa ta' sitt snin mid-data li fiha r-rikorrent jiskopri l-i?ball ta' li?i jew seta' jiskoprih bl-e?er?izzju ta' dili?enza ra?onevoli.

8 Mill-a??ar tas-snin 1990, ?erti dispo?izzjonijiet tal-le?i?lazzjoni dwar l-impo?izzjoni ta' kumpanniji residenti fir-Renju Unit ?ew ikkontestati fid-dawl tal-kompatibbiltà tag?hom mal-libertà ta' stabbiliment u mal-moviment liberu tal-kapital.

9 F'dan il-kuntest tressaq rinviju g?al de?i?joni preliminari quddiem il-Qorti tal-?ustizzja sabiex tidde?iedi fil-kaw?a li wasslet g?as-sentenza tat-8 ta' Marzu 2001, Metallgesellschaft *et* (C?397/98 u C?410/98, ?abra p. I?1727). F'dik is-sentenza, il-Qorti tal-?ustizzja dde?idiet li ?erti aspetti tar-regoli dwar il-?las anti?ipat tat-taxxa fuq il-kumpanniji ("advance corporation tax", iktar 'il quddiem l-"ACT"), applikati fir-Renju Unit matul il-perijodu bejn l-1973 u l-1999, kienu inkompatibbli mal-imsemmija libertajiet.

10 Kien fil-kuntest ta' pro?edura sussegwenti marbuta mal-istess dispo?izzjonijiet fiskali li l-High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division, fis-sentenza tat-18 ta' Lulju 2003, Deutsche Morgan Grenfell vs Inland Revenue Commissioners ([2003] 4 All ER 645), iddikjarat, g?all-ewwel darba, li r-rimedju Kleinwort Benson seta' ji?i invokat sabiex jinkiseb il-?las lura ta' taxxa m?allsa b'konsegwenza ta' ?ball ta' li?i. Sa dakinhar, tali rimedju ?udizzjarju ma kienx permess fil-konfront tal-amministrazzjoni fiskali.

11 B'hekk, dik il-qorti kkunsidrat li t-terminu ta' preskrizzjoni applikabbli g?all-imsemmi rimedju

?udizzjarju kien dak previst fl-Artikolu 32(1)(c) tal-Li?i ta’ 1980, ji?ifieri sitt snin mid-data li fiha r-rikorrent jiskopri l-i?ball ta’ li?i jew seta’ jiskoprih bl-e?er?izzju ta’ dili?enza ra?onevoli.

12 Fit-8 ta’ Settembru 2003, il-Gvern tar-Renju Unit ?abbar proposta le?i?lattiva dwar l-azzjonijiet g?all-?las lura ta’ taxxi meta jkunu saru pagamenti b’konsegwenza ta’ ?ball ta’ li?i. Din il-proposta wasslet g?all-Artikolu 320 tal-Li?i dwar il-finanzi tal-2004, adottata fl-24 ta’ ?unju 2004 (Finance Act 2004, iktar ’il quddiem l-“Artikolu 320”).

13 L-imsemmi Artikolu 320 jipprovdi:

“L-Artikolu 32(1)(c) [tal-Li?i tal-1980] [...] (terminu esti? g?all-pre?entata ta’ rikors f’ka? ta’ ?ball) ma japplikax fir-rigward ta’ ?ball ta’ dritt dwar kwistjoni fiskali li taqa’ ta?t il-kompetenza tal-Commissioners [...].

Din id-dispo?izzjoni tapplika g?all-azzjonijiet ippre?entati mit-8 ta’ Settembru 2003 ’l quddiem.”

14 Permezz ta’ sentenza tal-4 ta’ Frar 2005, il-Court of Appeal (England & Wales) annullat is-sentenza tal-High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division, Deutsche Morgan Grenfell vs Inland Revenue Commissioners, i??itata iktar ’il fuq. L-imsemmija sentenza tal-Court of Appeal ?iet imbag?ad annullata mill-House of Lords fil-25 ta’ Ottubru 2006. Din tal-a??ar stabbilixxiet mill-?did is-sentenza tal-High Court u kkonfermat li, sabiex jitolbu l-?las lura tat-taxxa im?allsa indebitament, il-persuni taxxabbli setg?u ju?aw jew ir-rimedju ?udizzjarju Woolwich, ibba?at fuq il-?bir ta’ taxxa imposta indebitament u su??ett g?al terminu ta’ preskrizzjoni ta’ sitt snin mid-data tal-?las tat-taxxa, jew ir-rimedju ?udizzjarju Kleinwort Benson, ibba?at fuq ?ball ta’ li?i u su??ett g?al terminu ta’ preskrizzjoni ta’ sitt snin mid-data li fiha r-rikorrent jiskopri l-i?ball ta’ li?i jew seta’ jiskoprih bl-e?er?izzju ta’ dili?enza ra?onevoli.

15 Sussegwentement g?as-sentenza tal-House of Lords tal-25 ta’ Ottubru 2006, i??itata iktar ’il fuq, il-Gvern tar-Renju Unit talab lill-Qorti tal-?ustizzja tifta? mill-?did il-kaw?a li kienet wasslet g?as-sentenza tat-12 ta’ Di?embru 2006, Test Claimants in the FII Group Litigation (C?446/04, ?abra p. I?11753), sabiex jikseb limitazzjoni *ratione temporis* tal-effetti ta’ dik is-sentenza. Il-Qorti tal-?ustizzja ?a?det din it-talba fis-6 ta’ Di?embru 2006.

Il-kaw?a prin?ipali u d-domandi preliminari

16 It-talba g?al de?i?joni preliminari tressqet fil-kuntest ta’ azzjoni kollettiva mressqa quddiem il-qrati tar-Renju Unit mit-Test Claimants. Qabel din it-talba di?à tressqu ?ew? talbiet g?al de?i?joni preliminari li wasslu g?as-sentenzi Test Claimants in the FII Group Litigation, i??itata iktar ’il fuq, u tat-13 ta’ Novembru 2012, Test Claimants in the FII Group Litigation (C?35/11), dwar il-possibbiltà li t-trattament fiskali tad-dividendi m?allsa lil kumpanniji parent stabbiliti fir-Renju Unit minn sussidjarji li ma kinux stabbiliti f’dan l-Istati Membru huwa inkompatibbli mal-libertajiet fundamentali stabbiliti fit-Trattat FUE, b’mod partikolari mal-libertà ta’ stabbiliment prevista fl-Artikolu 49 TFUE u mal-moviment liberu tal-kapital previst fl-Artikolu 63 TFUE.

17 Il-kaw?i mag??ula mis-Supreme Court of the United Kingdom b?ala kaw?i piloti g?all-finijiet ta’ din it-talba g?al de?i?joni preliminari jikkon?ernaw talbiet g?all-?las lura tal-ACT, im?allsa indebitament, imressqa mill-membri tal-grupp ta’ kumpanniji Aegis (iktar il quddiem “Aegis”). Dawn il-kaw?i jikkon?ernaw talba g?all-?las lura ta’ pagamenti mwettqa iktar minn sitt snin qabel ma Aegis ressaq l-azzjoni tieg?u.

18 Sussegwentement g?as-sentenza Metallgesellschaft *et*, i??itata iktar ’il fuq, u g?as-sentenza tal-High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division, Deutsche Morgan Grenfell vs Inland Revenue Commissioners, i??itata iktar ’il fuq, Aegis, fit-8 ta’ Settembru 2003,

ressaq azzjoni g?al ?las lura permezz tar-rimedju ?udizzjarju Kleinwort Benson sabiex jirkupra l-ammonti tal-ACT im?allsa indebitament matul il-perijodu bejn l-1973 u l-1999.

19 Skont l-Artikolu 32(1)(c) tal-Li?i tal-1980, it-terminu ta' preskrizzjoni applikabbli g?al dan ir-rimedju ?udizzjarju kien jibda jiddekorri mill-iskoperta tal-i?ball ta' li?i li jkun ikkaw?a l-?las tat-taxxa, f'dan il-ka? mid-data tal-g?oti tas-sentenza Metallgesellschaft *et,* i??itata iktar 'il fuq, ji?ifieri mit-8 ta' Marzu 2001.

20 L-Artikolu 320 kellu l-effett li jeskludi l-applikazzjoni tat-terminu ta' preskrizzjoni itwal previst fl-Artikolu 32(1)(c) tal-Li?i tal-1980 g?all-pro?eduri inti?i g?all-irkupru ta' somom im?allsa fil-kuntest ta' ?ball ta' li?i meta l-azzjoni tikkon?erna kwistjoni fiskali li taqa' ta?t il-kompetenza tal-Commissioners. Dan l-artikolu, adottat fl-24 ta' ?unju 2004, da?al fis-se?? b'mod retroattiv fit-8 ta' Settembru 2003, data li tikkorrispondi mad-data tat-t?abbir tal-proposta li ji?i adottat dan l-artikolu kif ukoll mad-data tat-tressiq tal-azzjoni ta' Aegis.

21 Fl-appell tieg?u quddiem il-qorti tar-rinviju, Aegis sostna, essenzjalment, li mis-sentenza tal-11 ta' Lulju 2002, Marks & Spencer (C?62/00, ?abra p. I?6325), jirri?ulta li l-Artikolu 320 huwa kuntrarju g?all-prin?ipji ta' effettività, ta' ?ertezza legali u ta' protezzjoni tal-aspettattivi le?ittimi, prin?ipji previsti mid-dritt tal-Unjoni.

22 Skont Aegis, il-ksur ta' dawn il-prin?ipji jinsab fil-fatt li l-esklu?joni, ming?ajr avvi? minn qabel u b'mod retroattiv, tal-applikazzjoni tat-terminu ta' preskrizzjoni tar-rimedju Kleinwort Benson g?all-azzjonijiet ibba?ati fuq ?ball ta' li?i marbut ma' kwistjoni fiskali li taqa' fil-kompetenzi tal-Commissioners, introdotta permezz tal-Artikolu 320, ?a?ditu mill-possibbiltà li jressaq azzjoni, li altrimenti kienet titressaq fit-termini mog?tija, b'tali mod li g?amlet l-e?er?izzju tad-drittijiet li huwa jgawdi bis-sa??a tad-dritt tal-Unjoni e??essivament diffi?li jekk mhux ukoll impossibbli.

23 Il-Commissioners for Her Majesty's Revenue and Customs sostnew, essenzjalment, li d-dritt tal-Unjoni je?i?i biss l-e?istenza ta' rimedju ?udizzjarju effettiv bl-iskop li ji?u invokati d-drittijiet misluta mid-dritt tal-Unjoni. Skonthom, dan ir-rekwi?it huwa ssodisfatt mir-rimedju Woolwich. Sakemm tali rimedju jibqa' a??essibbli, ma huwiex importanti l-fatt li l-Artikolu 320 ne??a t-terminu ta' preskrizzjoni itwal applikabbli g?al rimedju ?udizzjarju nazzjonali sussidjarju, b'tali mod li dan it-terminu sar konformi mat-terminu ta' preskrizzjoni applikabbli g?ar-rimedju Woolwich.

24 Peress li g?andha dubji dwar il-kompatibbiltà tal-Artikolu 320 mad-dritt tal-Unjoni, is-Supreme Court of the United Kingdom idde?idiet li tissospendi l-pro?eduri quddiemha u li tag?mel id-domandi preliminari segwenti lill-Qorti tal-?ustizzja:

"1) Meta, skont il-le?i?lazzjoni ta' Stat Membru, persuna taxxabbli tista' tag??el bejn ?ew? rimedji alternattivi sabiex titlob il-?las lura ta' taxxi mi?bura bi ksur tal-Artikoli 49 [TFUE] u 63 TFUE u meta wie?ed minn dawn ir-rimedji g?andu terminu ta' preskrizzjoni itwal, il-fatt li dan l-Istat Membru jadotta le?i?lazzjoni li tnaqqas dan it-terminu ta' preskrizzjoni itwal ming?ajr avvi? minn qabel u b'effett retroattiv mid-data tal-pubblikazzjoni tal-le?i?lazzjoni l-?dida proposta, huwa kompatibbli mal-prin?ipji ta' effettività, ta' ?ertezza legali u ta' protezzjoni tal-aspettattivi le?ittimi?

2) Il-fatt li, fil-mument tal-pre?entata tar-rikors mill-persuna taxxabbli li qed tinvoka r-rimedju li g?andu terminu ta' preskrizzjoni itwal, il-possibbiltà li dan ir-rimedju jintu?a abba?i tad-dritt nazzjonali kienet ?iet irrikonoxxuta biss i) re?entement u ii) minn qorti inferjuri u li kien biss sussegwentement li ?iet ikkonfermata b'mod definittiv mill-og?la qorti, jaffettwa r-risposta mog?tija g?all-ewwel domanda?"

Fuq id-domandi preliminari

Fuq l-ewwel domanda

25 Permezz tal-ewwel domanda tag?ha, il-qorti tar-rinviju qieg?da essenzjalment tistaqsi jekk, f'sitwazzjoni fejn il-persuni taxxabbli, skont id-dritt nazzjonali, ikunu jistg?u jag??lu bejn ?ew? rimedji ?udizzjarji possibbli g?all-?las lura ta' taxxa mi?bura bi ksur tad-dritt tal-Unjoni, fejn wie?ed minn dawn ir-rimedji jkollu terminu ta' preskrizzjoni itwal, il-prin?ipji ta' effettività, ta' ?ertezza legali u ta' protezzjoni tal-aspettattivi le?ittimi jipprekludux li le?i?lazzjoni nazzjonali tnaqqas dan it-terminu ta' preskrizzjoni ming?ajr avvi? minn qabel u b'mod retroattiv.

26 F'dan ir-rigward, il-Gvern tar-Renju Unit iqis li d-dritt tal-Unjoni ma jirrikjedix li rimedji ?udizzjarji supplimentari g?all-?las lura tat-taxxa mi?bura b'mod ?ejjed, previsti fid-dritt nazzjonali u kkunsidrati wa?edhom, g?andhom jissodisfaw il-prin?ipju ta' effettività. B'mod partikolari, il-prin?ipji li jirri?ultaw mis-sentenza Marks & Spencer, i??itata iktar 'il fuq, ma japplikawx g?at-tilwima fil-kaw?a prin?ipali. L-esklu?joni tal-applikazzjoni tat-terminu ta' preskrizzjoni tar-rimedju Kleinwort Benson g?all-azzjonijiet ibba?ati fuq ?ball ta' li?i marbut ma' kwistjoni fiskali ma kellha ebda impatt fuq it-terminu ta' preskrizzjoni applikabbli g?ar-rimedju Woolwich, li fih innifsu jissodisfa l-prin?ipju ta' effettività u li g?alih Aegis kellu dritt kontinwu li jirrikorri sabiex jirkupra t-taxxi mi?bura bi ksur tad-dritt tal-Unjoni.

27 Il-Gvern tar-Renju Unit i?id li l-possibbiltà li ji?u rkuprati t-taxxi mi?bura fuq il-ba?i ta' ?ball ta' li?i saret ?erta biss bis-sentenza tal-House of Lords tal-25 ta' Ottubru 2006, i??itata iktar 'il fuq, ji?ifieri wara li Aegis ressaq l-azzjoni tieg?u. F'tali sitwazzjoni, il-persuni ra?onevolment av?ati ma setg?ux jikkunsidraw li kienu ser jirkupraw dak li kienu ?allsu ?ejjed billi jibba?aw ru?hom fuq it-terminu ta' preskrizzjoni itwal applikabbli g?ar-rimedju Kleinwort Benson. G?aldaqstant ma kienx hemm ksur tal-prin?ipji ta' ?ertezza legali u ta' protezzjoni tal-aspettattivi le?ittimi.

28 Mill-banda l-o?ra, il-Kummissjoni tikkunsidra li hemm xebh kbir bejn it-tilwima fil-kaw?a prin?ipali u dik li wasslet g?as-sentenza Marks & Spencer, i??itata iktar 'il fuq. Hija tqis li, anki jekk ir-rimedju Woolwich, fih innifsu, jikkostitwixxi rimedju ?udizzjarju effettiv, dan ma jfissirx li r-rimedju Kleinwort Benson jista' ji?i eliminat ming?ajr avvi? minn qabel u b'mod retroattiv.

29 Skont il-Kummissjoni, anki jekk, fid-data tal-fatti fil-kaw?a prin?ipali, l-applikazzjoni tar-rimedju Kleinwort Benson g?all-qasam fiskali setg?et tqajjem dibattitu, kien ra?onevoli g?all-persuni taxxabbli li jikkunsidraw li l-portata ta' dan ir-rimedju fil-ka? ta' ?ball ta' li?i kienet ?enerali u, g?aldaqastant, li dan ir-rimedju kien applikabbli wkoll fil-qasam fiskali. G?aldaqstant, l-Artikolu 320 jmur kontra l-prin?ipju ta' effettività kif ukoll kontra l-prin?ipji ta' ?ertezza legali u ta' protezzjoni tal-aspettattivi le?ittimi. Sabiex ikunu osservati dawn il-prin?ipji kien me?tie? li jing?ata terminu ra?onevoli bejn it-t?abbir tal-proposta ta' adozzjoni tal-Artikolu 320 u d-d?ul fis-se?? tieg?u, b'mod li jippermetti lir-rikorrenti potenzjali jinvokaw id-drittijiet tag?hom.

Fuq il-prin?ipju ta' effettività

30 Preliminarjament, g?andu jitfakkar li, skont ?urisprudenza stabbilita, id-dritt li jinkiseb ir-rimbors ta' taxxi mi?bura fi Stat Membru bi ksur tad-dritt tal-Unjoni huwa l-konsegwenza u l-komplement tad-drittijiet mog?tija lill-persuni taxxabbli mid-dispo?izzjonijiet tad-dritt tal-Unjoni kif interpretati mill-Qorti tal-?ustizzja. B'hekk, Stat Membru huwa obbligat, b?ala prin?ipju, jirrimborsa t-taxxi mi?bura bi ksur tad-dritt tal-Unjoni (ara s-sentenza tad-19 ta' Lulju 2012, Littlewoods Retail *et*, C?591/10, punt 24 u l-?urisprudenza ??itata).

31 Fl-assenza ta' le?i?lazzjoni tal-Unjoni fil-qasam ta' ?las lura ta' taxxi nazzjonali mi?bura indebitament, huwa l-ordinament ?uridiku nazzjonali ta' kull Stat Membru, bis-sa??a tal-prin?ipju ta' awtonomija pro?edurali tal-Istati Membri, li g?andu jindika l-qrati kompetenti u li g?andu

jirregola l-modalitajiet pro?edurali g?ar-rimedji ?udizzjarji ma?suba sabiex ji?i ?gurat il-?arsien tad-drittijiet li l-persuni taxxabbli jgawdu bis-sa??a tad-dritt tal-Unjoni. Madankollu, l-Istati Membri g?andhom ir-responsabbiltà li ji?guraw, f'kull ka?, protezzjoni effettiva ta' dawn id-drittijiet (ara s-sentenza tas-27 ta' ?unju 2013, Agrokonsulting-04, C?93/12, punt 35 u l-?urisprudenza ??itata).

32 G?alhekk, il-modalitajiet pro?edurali tar-rimedji ?udizzjarji ma?suba sabiex ji?i ?gurat il-?arsien tad-drittijiet li l-persuni taxxabbli jgawdu bis-sa??a tad-dritt tal-Unjoni ma g?andhomx ikunu inqas favorevoli minn dawk li jikkon?ernaw rimedji ?udizzjarji simili tad-dritt nazzjonali (prin?ipju ta' ekwivalenza), u lanqas ma g?andhom ikunu organizzati b'tali mod li jag?mlu prattikament impossibbli jew e??essivament diffi?li l-e?er?izzju tad-drittijiet mog?tija mill-ordinament ?uridiku tal-Unjoni (prin?ipju ta' effettività) (ara, b'mod partikolari, is-sentenza tat-18 ta' Marzu 2010, Alassini *et* , C?317/08 sa C?320/08, ?abra p. I?2213, punt 48 u l-?urisprudenza ??itata, kif ukoll is-sentenza Agrokonsulting-04, i??itata iktar 'il fuq, punt 36).

33 Fir-rigward ta' dan il-prin?ipju tal-a??ar, il-Qorti tal-?ustizzja rrikonoxxiet il-kompatibbiltà mad-dritt tal-Unjoni tal-iffissar ta' termini ra?onevoli g?at-tressiq tal-azzjoni bil-konsegwenza ta' dekadenza fil-ka? li dawn it-termini ma jkunux osservati, u dan fl-interess ta?-?ertezza legali li tipprote?i kemm lill-persuna taxxabbli u kemm lill-amministrazzjoni kkon?ernati. Fil-fatt, tali termini ma humiex ta' natura li jag?mlu prattikament impossibbli jew e??essivament diffi?li l-e?er?izzju tad-drittijiet mog?tija mid-dritt tal-Unjoni. Madankollu, sabiex jissodisfa l-funzjoni tieg?u li ji?gura ?-?ertezza legali, terminu ta' preskrizzjoni g?andu ji?i ffissat minn qabel (sentenza Marks & Spencer, i??itata iktar 'il fuq, punti 35 u 39, kif ukoll il-?urisprudenza ??itata).

34 Fir-rigward tal-?las lura ta' taxxi nazzjonali mi?bura indebitament, il-Qorti tal-?ustizzja di?à dde?idiet li terminu nazzjonali ta' dekadenza ta' tliet snin li jiddekorri mid-data tal-?las ikkontestat jidher li huwa ra?onevoli (ara s-sentenzi tas-17 ta' Novembru 1998, Aprile, C?228/96, ?abra p. I?7141, punt 19, u tal-24 ta' Settembru 2002, Grundig Italiana, C?255/00, ?abra p. I?8003, punt 34). B'hekk, terminu ta' preskrizzjoni ta' sitt snin, b?al dak applikat g?ar-rimedju Woolwich, li jiddekorri mid-data tal-?las tat-taxxi indebiti, jidher, fih innifsu, ra?onevoli.

35 Il-prin?ipju ta' effettività lanqas ma jipprojbixxi, b'mod ?enerali, applikazzjoni retroattiva ta' terminu ?did iqsar g?at-tressiq ta' azzjoni u li jkun, jekk ikun il-ka?, iktar restrittiv g?all-persuni taxxabbli mit-terminu pre?edentement applikabbli, u dan sa fejn tali applikazzjoni tikkon?erna l-azzjonijiet g?all-?las lura ta' taxxi nazzjonali kuntrarji g?ad-dritt tal-Unjoni li jkunu g?adhom ma tressqux fil-mument tad-d?ul fis-se?? tat-terminu l-?did i?da tkun tikkon?erna s-somom im?allsa meta kien applikabbli t-terminu pre?edenti (sentenza Grunding Italiana, i??itata iktar 'il fuq, punt 35).

36 Fil-fatt, peress li l-modalitajiet tal-?las lura tat-taxxi nazzjonali mi?bura indebitament jaqg?u ta?t id-dritt nazzjonali, il-kwistjoni tal-possibbiltà ta' applikazzjoni retroattiva ta' tali modalitajiet taqa' wkoll ta?t dan id-dritt sakemm din l-eventwali applikazzjoni retroattiva ma tikkompromettix l-osservanza tal-prin?ipju ta' effettività (sentenza Grundig Italiana, i??itata iktar 'il fuq, punt 36).

37 Madankollu, kif idde?idiet il-Qorti tal-?ustizzja fil-punt 38 tas-sentenza Marks & Spencer, i??itata iktar ’il fuq, g?alkemm il-prin?ipju ta’ effettività ma jipprekludix li le?i?lazzjoni nazzjonali tnaqqas it-terminu li matulu jista’ jintalab ir-rimbors ta’ somom im?allsa bi ksur tad-dritt tal-Unjoni, dan huwa su??ett mhux biss g?all-kundizzjoni li t-terminu l-?did ikun ta’ natura ra?onevoli i?da wkoll li din il-le?i?lazzjoni l-?dida tinkludi regoli tran?itorji li jag?tu lill-individwi terminu suffi?jenti, wara l-adozzjoni ta’ din il-le?i?lazzjoni, sabiex ikunu jistg?u jressqu t-talbiet g?al rimbors li kellhom dritt iressqu ta?t il-le?i?lazzjoni pre?edenti. Tali regoli tran?itorji huma ne?essarji peress li l-applikazzjoni immedjata g?al dawn it-talbiet ta’ terminu ta’ preskrizzjoni iqsar minn dak pre?edentement fis-se?? ikollha l-effett li ??a??ad b’mod retroattiv ?erti indivdwi mid-dritt g?al rimbors tag?hom jew li t?allilhom biss terminu qasir wisq sabiex jinvokaw dan id-dritt.

38 Minn dan isegwi li l-prin?ipju ta’ effettività jipprekludi le?i?lazzjoni nazzjonali li tnaqqas, b’effett retroattiv u ming?ajr regoli tran?itorji, it-terminu li fih jista’ jintalab ir-rimbors ta’ somom im?allsa bi ksur tad-dritt tal-Unjoni (ara, f’dan is-sens, is-sentenza Marks & Spencer, i??itata iktar ’il fuq, punt 47).

39 Il-fatt li fil-kaw?a li wasslet g?as-sentenza Marks & Spencer, i??itata iktar ’il fuq, il-persuna taxxabbli kellha biss rimedju ?udizzjarju wie?ed, filwaqt li fil-kaw?a prin?ipali, il-persuna taxxabbli g?andha ?ew? rimedji ?udizzjarji, ma jistax, f’?irkustanzi b?al dawk imressqa quddiem il-qorti tar-rinviju, iwassal g?al ri?ultat differenti.

40 F’dan il-ka?, g?andhom ji?u e?aminati d-drittijiet mog?tija lill-persuni taxxabbli bis-sa??a tad-dritt nazzjonali tag?hom qabel l-adozzjoni tal-emenda le?i?lattiva inkwistjoni u l-konsegwenzi ta’ tali emenda fuq l-e?er?izzju tad-dritt g?all-?las lura mog?ti lilhom mid-dritt tal-Unjoni.

41 Mill-pro?ess ippre?entat quddiem il-Qorti tal-?ustizzja jirri?ulta li, sal-adozzjoni tal-Artikolu 320, il-persuni taxxabbli kellhom il-possibbiltà li jressqu azzjonijiet ibba?ati fuq ?ball ta’ li?i, fil-forma tar-rimedju Kleinwort Benson, bl-iskop li jintalab il-?las lura ta’ taxxi m?allsa indebitament, matul perijodu ta’ sitt snin li jiddekorri mill-iskoperta tal-i?ball li jkun wassal g?all-?las tat-taxxa msemmija. L-adozzjoni tal-artikolu msemmi kellha l-konsegwenza li ??a??adhom minn din il-possibbiltà, b’mod retroattiv u ming?ajr regoli tran?itorji, sa fejn dan l-artikolu jipprovdi li t-terminu itwal sabiex titressaq azzjoni fil-ka? ta’ ?ball ta’ li?i ma japplikax fir-rigward ta’ ?ball ta’ li?i marbut ma’ kwistjoni fiskali li taqa’ fil-kompetenza tal-Commissioners. It-talba tag?hom g?all-?las lura tal-ammonti m?allsa indebitament setg?et tikkon?erna biss il-perijodu bejn l-1997 u l-1999.

42 Issa, g?alkemm il-prin?ipju ta’ effettività ma jipprekludix li le?i?lazzjoni nazzjonali tnaqqas it-terminu li matulu jista’ jintalab il-?las lura ta’ ammonti m?allsa indebitament u g?alkem terminu ta’ preskrizzjoni ta’ sitt snin li jiddekorri mid-data tal-?las tat-taxxi indebiti, kif jirri?ulta mill-punt 34 ta’ din is-sentenza, jidher li fih innifsu huwa ra?onevoli, skont il-?urisprudenza mfakkra fil-punt 37 ta’ din is-sentenza, huwa me?tie? ukoll li l-le?i?lazzjoni l-?dida tipprevedi regoli tran?itorji li jag?tu lill-persuni taxxabbli terminu suffi?jenti, wara l-adozzjoni ta’ din il-le?i?lazzjoni l-?dida, sabiex ikunu jistg?u jressqu t-talbiet li kellhom dritt iressqu ta?t il-le?i?lazzjoni pre?edenti.

43 Le?i?lazzjoni nazzjonali, b?al dik inkwistjoni fil-kaw?a prin?ipali, li jkollha l-effett li tnaqqas il-perijodu li matulu jkunu jistg?u jitressqu azzjonijiet sabiex jintalab il-?las lura ta’ ammonti m?allsa indebitament, minn sitt snin li jiddekorru mill-iskoperta tal-i?ball li jkun wassal g?all-?las tat-taxxa indebita g?al sitt snin li jiddekorru mill-jum tal-?las tag?ha, filwaqt li tipprovdi li tali effett japplika immedjatament g?at-talbiet kollha mressqa wara d-data tal-adozzjoni ta’ din il-le?i?lazzjoni kif ukoll g?at-talbiet introdotti bejn din id-data tal-a??ar u data pre?edenti, li f’dan il-ka? tikkorrispondi g?ad-data li fiha t?abbret il-proposta ta’ adozzjoni ta’ din il-le?i?lazzjoni, li tikkostitwixxi d-data tad-d?ul fis-se?? tal-imsemmija le?i?lazzjoni, ma tissodisfax ir-rekwi?it ta’ regoli tran?itorji. Tali le?i?lazzjoni tag?mel prattikament impossibbli l-e?er?izzju ta’ dritt g?ar-rimbors ta’ taxxi m?allsa indebitament li

l-persuni taxxabbli kellhom pre?edentement. Minn dan isegwi li le?i?lazzjoni nazzjonali b?al dik inkwistjoni fil-kaw?a prin?ipali g?andha titqies li hija inkompatibbli mal-prin?ipju ta' effettività.

Fuq il-prin?ipji ta' ?ertezza legali u ta' protezzjoni tal-aspettattivi le?ittimi

44 G?andu jitfakkar li, skont ?urisprudenza stabbilita, il-prin?ipju ta' ?ertezza legali, li l-korollarju tieg?u huwa l-prin?ipju ta' protezzjoni tal-aspettattivi le?ittimi, je?i?i li le?i?lazzjoni li jkollha konsegwenzi sfavorevoli g?all-individwi g?andha tkun ?ara u pre?i?a u li l-applikazzjoni tag?ha g?andha tkun prevedibbli g?all-individwi (ara, b'mod partikolari, is-sentenza tas-7 ta' ?unju 2005, VEMW *et*, C?17/03, ?abra p. I?4983, punt 80). Kif tfakkar fil-punt 33 ta' din is-sentenza, terminu ta' preskrizzjoni g?andu ji?i ffissat minn qabel sabiex jaqdi l-funzjoni tieg?u li ji?gura ?-?ertezza legali.

45 Il-Qorti tal-?ustizzja dde?idiet ukoll li l-prin?ipju ta' protezzjoni tal-aspettattivi le?ittimi jipprekludi li emenda tal-le?i?lazzjoni nazzjonali ??a??ad lil persuna taxxabbli, b'effett retroattiv, mid-dritt li kellha qabel l-imsemmija emenda li tikseb ir-rimbors ta' taxxi mi?bura bi ksur tad-dritt tal-Unjoni (ara, f'dan is-sens, is-sentenza Marks & Spencer, i??itata iktar 'il fuq, punt 46).

46 Fil-kaw?a ine?ami, kif jirri?ulta mill-punt 41 ta' din is-sentenza, qabel l-adozzjoni tal-Artikolu 320, il-persuni taxxabbli, sabiex jitolbu r-rimbors ta' taxxi m?allsa indebitament, kellhom id-dritt li jirrikorru g?ar-rimedju Kleinwort Benson quddiem il-qrati nazzjonali u setg?u jistennew li l-kwistjoni ta' jekk l-azzjonijiet tag?hom kinux i??ustifikati jew le tinqata' minn dawn il-qrati.

47 Issa, l-adozzjoni tal-Artikolu 320 kellha l-konsegwenza li ??a??adhom minn dan id-dritt b'mod retroattiv u ming?ajr regoli tran?itorji. Din il-le?i?lazzjoni b'hekk introdu?iet bidla li affettwat b'mod negattiv is-sitwazzjoni tag?hom ming?ajr ma setg?u jippreparaw ru?hom g?aliha.

48 Minn dan isegwi li tali emenda le?i?lattiva tippre?udika l-prin?ipji ta' ?ertezza legali u ta' protezzjoni tal-aspettattivi le?ittimi.

49 Fid-dawl tal-kunsiderazzjonijiet pre?edenti kollha, ir-risposta li g?andha ting?ata g?all-ewwel domanda mag?mula hija li, f'sitwazzjoni fejn il-persuni taxxabbli, skont id-dritt nazzjonali, ikunu jistg?u jag??lu bejn ?ew? rimedji ?udizzjarji possibbli g?all-?las lura ta' taxxa mi?bura bi ksur tad-dritt tal-Unjoni, fejn wie?ed minn dawn ir-rimedji jkollu terminu ta' preskrizzjoni itwal, il-prin?ipji ta' effettività, ta' ?ertezza legali u ta' protezzjoni tal-aspettattivi le?ittimi jipprekludu li le?i?lazzjoni nazzjonali tnaqqas dan it-terminu ta' preskrizzjoni ming?ajr avvi? minn qabel u b'mod retroattiv.

Fuq it-tieni domanda

50 Permezz tat-tieni domanda tag?ha, il-qorti tar-rinviju qieg?da essenzjalment tistaqsi jekk huwiex rilevanti g?ar-risposta mog?tija g?all-ewwel domanda l-fatt li, fil-mument li fih il-persuna taxxabbli ressqet l-azzjoni tag?ha, il-possibbiltà li jintu?a r-rimedju ?udizzjarju li joffri t-terminu ta' preskrizzjoni itwal kienet ?iet irrikonoxxuta biss re?entement minn qorti inferjuri u li din il-possibbiltà kienet ikkonfermata biss sussegwentement mill-og?la awtorità ?udizzjarja.

51 G?andu ji?i osservat li tali ?irkustanzi ma humiex rilevanti. Dak li huwa rilevanti huwa li, kif indikat il-qorti tar-rinviju, fid-data tal-fatti fil-kaw?a prin?ipali, il-persuni taxxabbli kellhom, bis-sa??a tad-dritt nazzjonali, id-dritt li jressqu azzjoni g?all-?las lura tal-ammonti m?allsa indebitament billi jibba?aw ru?hom fuq tali rimedju ?udizzjarju.

52 G?aldaqstant, ir-risposta li g?andha ting?ata g?at-tieni domanda hija li ma huwiex rilevanti g?ar-risposta mog?tija g?all-ewwel domanda l-fatt li, fil-mument li fih il-persuna taxxabbli ressqet l-azzjoni tag?ha, il-possibbiltà li jintu?a r-rimedju ?udizzjarju li joffri t-terminu ta' preskrizzjoni itwal kienet ?iet irrikonoxxuta biss re?entement minn qorti inferjuri u li din il-possibbiltà kienet

ikkonfermata biss sussegwentement mill-og?la awtorità ?udizzjarja.

Fuq l-ispejje?

53 Peress li l-pro?edura g?andha, fir-rigward tal-partijiet fil-kaw?a prin?ipali, in-natura ta' kwistjoni mqajma quddiem il-qorti tar-rinviju, hija din il-qorti li tidde?iedi fuq l-ispejje?. L-ispejje? sostnuti g?as?sottomissjoni tal-osservazzjonijiet lill-Qorti tal-?ustizzja, barra dawk tal-imsemmija partijiet, ma jistg?ux jit?allsu lura.

G?al dawn il-motivi, Il-Qorti tal-?ustizzja (It-Tielet Awla) taqta' u tidde?iedi:

1) **F'sitwazzjoni fejn il-persuni taxxabbli, skont id-dritt nazzjonali, ikunu jistg?u jag??lu bejn ?ew? rimedji ?udizzjarji possibbli g?all-?las lura ta' taxxa mi?bura bi ksur tad-dritt tal-Unjoni, fejn wie?ed minn dawn ir-rimedji jkollu terminu ta' preskrizzjoni itwal, il-prin?ipji ta' effettività, ta' ?ertezza legali u ta' protezzjoni tal-aspettattivi le?ittimi jipprekludu li le?i?lazzjoni nazzjonali tnaqqas dan it-terminu ta' preskrizzjoni ming?ajr avvi? minn qabel u b'mod retroattiv.**

2) **Ma huwiex rilevanti g?ar-risposta mog?tija g?all-ewwel domanda l-fatt li, fil-mument li fih il-persuna taxxabbli ressqet l-azzjoni tag?ha, il-possibbiltà li jintu?a r-rimedju ?udizzjarju li joffri t-terminu ta' preskrizzjoni itwal kienet ?iet irrikonoxxuta biss re?entement minn qorti inferjuri u li din il-possibbiltà kienet ikkonfermata biss sussegwentement mill-og?la awtorità ?udizzjarja.**

Firem

* Lingwa tal-kaw?a: l-Ingli?.